

POMAZANIE CHORÝCH

HISTÓRIA

Život človeka bol od počiatku od chorôb a utrpenia slobodný. Objavili sa až ako dôsledok dedičného hriechu. Choroby nám pripomínajú našu bezmocnosť a možnosť smrti, upriamujú nás na hodnoty večné.

Choroba môže viesť k úzkosti, k uzatvoreniu sa do seba, niekedy dokonca k zúfalstvu a k vzbure proti Bohu. Ale môže tiež urobiť človeka zrelším, môže mu pomôcť rozlíšiť, čo v jeho živote nie je podstatné, aby sa zamerlal na to, čo je podstatné.

Biblické texty, o ktoré sa opiera Cirkev pri zdôrazňovaní pomazania chorých sú:

„Oni šli a hlásali, že treba robiť pokánie. Vyhnali mnoho zlých duchov, pomazali olejom veľa chorých a uzdravovali.“ (Mk 6,12-13)

„Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a mažú ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu ulaví; a ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu.“ (Jak 5,14-15)

V staroveku bol pri liečení veľmi dôležitý telesný kontakt: Ježiš vkladá ruky, potrie blatom alebo slinou a pod.

Od 9. storočia sa zo sviatosti, ktorá prinavracala zdravie, stalo „**Posledné pomazanie**“. Tým, že ju prijímali ako poslednú sviatosť v živote človeka, bola chápaná ako sviatosť „zomierajúcich“ – teda akýsi rozsudok smrti. Aj dnes ešte doznievajú pozostatky tejto praxe vo vyjadreniach starších ľudí: – „*Už je na tom veľmi zle, niet mu pomoci. Už aj pán farár u neho boli s posledným pomazaním!...*“

Aby sa tomu predišlo, po Druhom Vatikánskom koncile sa začala zdôrazňovať uzdravujúca funkcia sviatosti – preto sa zaužívalo pomenovanie = „**Uzdravenie chorých**“.

To však tiež ľudia doviedli do extrému, kde vždy očakávali od tejto sviatosti automaticky telesné uzdravenie. Preto dnes zaužívaný termín pre túto sviatosť je: „**Pomazanie chorých**“.

DEFINÍCIA A ÚČINKY

Sviatosť pomazania chorých je sviatosť, v ktorej sa vážne chorému veriacemu skrze mazanie olejom a modlitbu kňaza, udeľuje Božia milosť na spásu duše a často aj prirodzené zdravie tela.

Účinky sviatosti pomazania chorých:

- odpustenie hriechov, ak ho chorý nemohol prijať vo sviatosti zmierenia
- udelenie posväcujúcej a pomáhajúcej milosti
- odstránenie trestov
- posilu, pokoj a odvahu kresťansky znášať utrpenia choroby
- posilňuje proti pokušeniam zlého ducha a úzkosti pred smrťou
- navrátenie zdravia, ak to osoží duchovnej spásy
- prípravu na prechod do večného života

Praktická rada – čo je potrebné pripraviť na prijatie sviatosti pomazania chorých doma:

Obrus (biely), krížik, sviečky (2), pohár s obyčajnou čistou vodou, kúsok látky (uterák, kapesník) na utretie rúk od oleja.

MATÉRIA

Matériou sviatosti pomazania chorých je **olej, pomazanie olejom a vkladanie rúk**.

Pod olejom sa rozumie olivový olej posvätený biskupom na Zelený štvrtok.

V súrnom prípade sa pripúšťa aj iný olej rastlinného pôvodu (slnečnicový, ľanový). Vtedy ho môže posvätiť každý kňaz bezprostredne pred udelením pomazania.

FORMA

Forma spočíva v slovách sviatostnej formuly, ktorá sprevádza pomazanie:

Kňaz: **Týmto svätým pomazaním a pre svoje láskavé milosrdenstvo nech ti Pán pomáha milosťou Ducha Svätého.**

Chorý: **Amen.**

Kňaz: **A oslobodeného od hriechov nech ťa spasí a milostivo posilní.**

Chorý: **Amen.**

Sviatosť pomazania chorých sa vysluhuje tým, ktorých zdravotný stav je vážne ohrozený.

Kňaz maže chorého olivovým olejom vlastnou rukou – osobným dotykom – na čele a na rukách a pritom vyslovuje sviatostnú formulu.

Mazanie čela a rúk znamená, že sa sviatosť vzťahuje na človeka v jeho celistvosti **ako mysliacu a konajúcu bytosť** (hlava = rozum, ruky = činy).

VYSLUHOVATEĽ

Vysluhovať sviatosť pomazania chorých platne a dovolene môže **kňaz a biskup**.

PRIJÍMATEĽ

- ❖ Sviatosť PCH má a môže prijať každý kresťan – katolík, ktorý je **v nebezpečenstve smrti**.
- ❖ Môže prijať PCH zakaždým, keď sa mu **choroba zhorší**, aj keď ho už predtým prijal.
- ❖ Odporúča sa **pred operáciou**, pretože každá operácia v sebe zahŕňa určité riziko smrti.
- ❖ Prijateľ ju môžu **aj ťažko choré deti**.
- ❖ K hodnému prijatiu PCH je **potrebný stav milosti**.
- ❖ Sviatosť PCH sa môže prijať **aj hromadne**, napríklad pri svätej omši.

POSVÄTENIE KŇAZSTVA

HISTÓRIA

Posledné dve sviatosti – posvätný stav a manželstvo, **sú zamerané na spásu iných**. Udeľujú osobitné poslanie v Cirkvi a slúžia na budovanie Božieho ľudu.

Kňaz je človek ako každý iný. A predsa, keď sa stáva kňazom už nepatrí sebe ani určitej skupine ľudí. Kňaz v Latinskej cirkvi už nemá právo na slová: moja rodina, moja žena, moje deti,... Má všetko a nemá nič. Má všetkých a zároveň nikoho. Je medzi všetkými a napriek tomu sám. Tento posvätný stav je jeho radosťou, ale aj odriekaním. Je to človek, ktorý je váženou osobou, no zároveň osobou najviac posudzovanou a osočovanou.

Kňazi sú často najvd'áčnejšou témou planých a prázdnych diskusií.

Každý má na kňaza svoje nároky a predstavy o ňom:

- Keď pri kázni hovorí hlasnejšie, tak kričí.
- Keď hovorí normálnym tónom, tak mu nie je rozumieť.
- Keď má auto, tak je sveták, keď ho nemá, tak nekráča s dobou.
- Keď chodí na návštevy, tak nikdy nie je doma.
- Keď je vždy doma, tak je nespoločenský a namyslený.
- Keď dôkladne svedá, tak naťahuje čas, zdržiava.
- Keď svedá krátko, tak nemá na ľudí čas.
- Keď je mladý, tak nemá skúseností.
- Keď je starý, mal by už ísť do penzie.

Svätý don Bosco hovoril: „Akých kňazov si vymodlíte, takých budete mať.“

* * * * *

Jedným zo základných poslání kňaza je prinášať a sprítomňovať Ježišovu obeť kríža nekrvavým spôsobom.

Pôvod novozákonného, novodobého kňazstva nájdeme v Starom zákone už na prvých stránkach Písma, keď čítame o prvých obetách Bohu. Obeť Bohu prinášali už synovia **Kain a Ábel**. Ďalej je to obeť **Noeho**, ktorý ju priniesol Bohu ako poďakovanie po potope na hore Ararat. Potom nasledovali obeť **Abraháma** a záhadného salemského kráľa a kňaza pravého Boha **Melchizedecha**, ktorý prvýkrát obetoval chlieb a víno a ďalšie iné obeť.

Prvým veľkňazom Boha Izraela bol z Pánovej vôle určený Mojžišov brat **Áron**. Potom túto hodnosť dedili synovia z jeho rodu – celý rod Léviho bol určený na Pánovu službu.

Druhý vatikánsky koncil pojednáva o kňazskom poslaní:

„Kristus skrze svojich apoštolov urobil účastnými svojho posvätenia a poslania nástupcov apoštolov, t.j. biskupov, ktorí potom právoplatne zverili vykonávanie svojej služby v rozličných stupňoch svojim pomocníkom v službe. A tak Bohom ustanovenú službu konajú v rôznych stavoch tí, čo sa od pradávna nazývajú biskupmi, kňazmi a diakonmi.“

Niektoré označenia spolupracovníkov apoštolov:

Episkopus = z gréc. slova „episkopoi“, čo znamená „**strážca, dozorca**“. Mal vedúcu funkciu v miestnej cirkvi. Biskup garantuje nielen jednotu, ale aj kontinuitu s prvotnou cirkvou.

Presbyter = z gréc. slova „presbyteroi“, čo znamená „**starší**“, resp. „predstavený cirkevnej obce“.

Diakonus = z gréc. slova „diakonoi“, čo znamená „**sluha, služobník**“. Diakoni sa venovali najmä chudobným a chorým pri roznášaní Eucharistie.

ROZDELENIE KŇAZSTVA

SVIATOSTNÉ

Sviatostné kňazstvo sa menuje aj „služobné“.

Jednotlivé stupne sviatostného kňazstva:

Nižšie stupne kňazstva – sväteniny:

1. ostiariát (strážca dverí)
2. lektorát (prednášateľ Božieho slova)
3. exorcistát (zariekateľ)
4. akolytát (služobník oltára)

Vyššie stupne kňazstva – sviatostné:

5. diakonát - diakon
6. presbyterát - kňaz
7. episkopát - biskup

VŠEOBECNÉ

Všeobecné kňazstvo je vlastne laický stav.

Laik = človek, ktorý neprijal kňazské svätenie v žiadnom stupni.

DEFINÍCIA A ÚČINKY

Je to sviatosť, v ktorej sa pokrstenému mužovi skrze vkladanie rúk a modlitbu biskupa udeľuje duchovná moc a milosť pre svoj úrad.

Úkon sviatostnej vysviacky udeľuje dar Ducha Svätého, ktorý umožňuje vykonávať posvätnú moc, ktorá môže pochádzať len od samého Krista prostredníctvom jeho Cirkvi.

Účinky sviatostnej vysviacky:

❖ **Rozmnožuje posväcujúcu milosť.**

Ona pomáha prijímateľovi vykonávať povinnosť zvereného úradu.

❖ **Vtláča do duše nezmazateľný znak.**

Ten spôsobuje, že sviatosť kňazstva nemožno opakovať a znemožňuje návrat vysväteného do laického stavu. Ostáva diakonom, kňazom alebo biskupom naveky. (Ty si kňaz naveky podľa radu Melchizedechovho)

❖ **Udeľuje sviatostnú moc pre svoj úrad:**

diakon – moc posluhovať biskupovi a kňazovi pri slávení Eucharistie,
kňaz – konsekračnú moc (premieňať Eucharistiou) a moc odpúšťať hriechy,
biskup – moc ordinovať (svätiť).

MATÉRIA

Matériou diakonskej, kňazskej a biskupskej vysviacky je **vkladanie rúk** biskupa na hlavu prijímateľa svätenia, skrze fyzický dotyk rúk.

Od 8. storočia sa za súčasť viditeľného znaku považuje aj:

- mazanie rúk olejom
- podávanie liturgických predmetov (kňazovi – kalich s vínom a paténa s chlebom)
(diakonovi – kniha evanjelií)

Diakonovi biskup hovorí: „Prijmi evanjelium Kristovo. Stal si sa jeho hlásateľom. Dbaj, aby si to, čo čítaš veril, vo veríš učil, a čo učíš aj uskutočňoval.“

Kňazovi biskup hovorí: „Prijmi obetné dary svätého ľudu a obetuj ich Bohu. Uvedom si, čo budeš konať, pripodobni sa tomu, čo budeš držať v rukách, a naplň svoj život tajomstvom Pánovho kríža.“

FORMA

Forma diakonskej, kňazskej a biskupskej vysviacky je v slovách (*konsekrčná modlitba*), ktoré bližšie určujú vkladanie rúk biskupa.

VYSLUHOVATEĽ

Právo a moc vysluhovať všetky tri svätenia patrí **výlučne biskupovi**.

Pri vysviacke na biskupa, majú byť prítomní traja biskupi – pre vyjadrenie spolupatričnosti k biskupskému stavu.

Na dovolenú vysviacku biskupa sa dnes vyžaduje osobitný mandát (poverenie) rímskeho biskupa.

Kňazi vo vykonávaní svojej moci závisia od biskupov.

PRIJÍMATEĽ

Platne môže sviatosť kňazstva prijať jedine pokrstený muž.

Prijímateľ kňazstva v Latinskej cirkvi sa zrieka manželstva v prospech spojenia sa s Kristom a v službe bližným.

Dovolene prijíma kňazskú vysviacku len ten:

- * Kto je pokrstený a prijal sviatosť birmovania
- * Diakonom sa môže stať od 23. roku veku
- * Kňazom po dovŕšení 25. roku veku
- * Biskupom po dovŕšení 35. roku veku

Trvalým diakonom sa môže stať len:

- neženatý muž od 25. roku života
- ženatý muž po zavŕšení 35. roku veku so súhlasom manželky

Úlohy a právomoci jednotlivých stupňov kňazstva:

DIAKON	Môže: krstí, číta pri svätej omši Evanjelium, prednáša homíliu, rozdáva Eucharistiu, posluhuje pri slávení Eucharistie, sobáša, pochováva, predsedá rôznym pobožnostiam, vysluhuje sväteniny
	Nemôže: spovedať, slúžiť svätú omšu, premieňať Eucharistiu, birmovať, vysluhovať sviatosť kňazstva (diakonov, kňazov a biskupov) a pomazanie chorých
KŇAZ	Môže: <i>Vykonáva všetko to čo diakon + navyše:</i> vysluhuje sviatosť zmierenia, pomazanie chorých, prináša Najsvätejšiu obetu. Birmuje len so splnomocnením biskupa.
	Nemôže: Byť riadnym vysluhovateľom sviatosti birmovania a nemôže udeľovať sviatosť kňazstva (diakon, kňaz a biskup).
BISKUP	V biskupovi je obsiahnutá plnosť kňazstva, plnosť apoštolskej právomoci. Vysluhuje všetky sviatosti, sväteniny a náboženské úkony.

MANŽELSTVO

HISTÓRIA

Boh, ktorý stvoril človeka z lásky, povolal ho aj k láske, ktorá je základným povoláním každej ľudskej bytosti.

Sväté písmo tvrdí, že muž a žena sú stvorení jeden pre druhého: „*Nie je dobre byť človekovi samému*“ (Gn 2, 18).

Žena, „telo z jeho tela“ (Gn 2, 23), t.j. je mu rovná a blízka a je mu daná ako „pomoc“ (Gn 2, 18).

Manželstvo má božský pôvod. Neustanovil ho človek, ale Boh.

Manželstvo v Starom zákone zdôrazňuje monogamiu (Mojžiš, Izák, Noe a iní) a na príkladoch polygamie je vidieť, že prináša ťažkosti a hriech (Dávid v 2 Sam 11 a 13 kap.; Šalamún v 1 Kr 11,1-8).

Sám Pán Ježiš potvrdzuje, že to znamená trvalú jednotu životov obidvoch, keď pripomína, aký bol „od začiatku“ Stvoriteľov plán: „*A tak už nie sú dvaja, ale jedno telo*“ (Mt 19,6).

Je to vážna inštitúcia chcená samým Bohom, v ktorej sa človek rozhoduje pre jediného partnera na celý život. Muž a žena sa stávajú jedným telom, ako je to vyjadrené na obrázku.

Z fľaše sa už utiecť nedá, ani oddeliť jeden druh vína od druhého. Je to realita spolužitia, kedy končí zaľúbené hľadanie si do očí. Nieкто múdry povedal: „*Manželstvo neznamena pozerat' si do očí, ale hľadiet' tým istým smerom.*“

Manželstvo je dobrovoľné partnerstvo muža a ženy na celý život.

V dnešnej dobe však začína byť módou, brať manželstvo ako taxík. Chvíľu sa s tebou zveziem a ak sa mi to nebude páčiť, zaplatím (v lepšom prípade) a jednoducho vystúpim. Je manželstvo väzenie, klieťka, alebo – čo to vlastne je? Čo o tomto životnom stave hovorí učenie Cirkvi?

Hlavné zásady manželstva od čias prvotnej Cirkvi boli tieto:

- * povýšené Ježišom na sviatosť
- * uzatváralo sa pred tvárou Cirkvi
- * prax jednoty a nerozlučiteľnosti (cirkev jasne zavrhovala polygamiu)
- * presadzovaná manželská vernosť (cudzoložstvo trestané)

DEFINÍCIA A ÚČINKY

**Je to manželská zmluva,
ktorou muž a žena vytvárajú medzi sebou celoživotné nerozlučiteľné spoločenstvo,
zamerané na dobro manželov,
a na plodenie a výchovu detí.
Kristus ju povýšil medzi pokrstenými na sviatosť.**

Účinky sviatosti manželstva:

- spôsobuje rozmnoženie posväcujúcej milosti.
- dáva im s pomáhajúcou milosťou nadprirodzenú silu k splneniu ich stavovských povinností.

MATÉRIA

Vonkajším znakom sviatosti manželstva je **manželský súhlas (sľub)**.

Manželský súhlas: muž a žena, pokrstení a slobodní, ktorí slobodne vyjadria svoj súhlas.

„Byť slobodným“ znamená:

1. nepodliehať prinúteniu;
2. nemať prekážky zo strany prirodzeného alebo cirkevného zákona
(*nesmie si vziať súrodenca, nesmie mať iné manželstvo*).

FORMA

Formou sviatosti manželstva je **vzájomné akceptovanie (prijatie) manželského súhlasu pred zástupcom Cirkvi a dvoma svedkami**.

VYSLUHOVATEĽ

Manželstvo je jedinou sviatosťou, kde tí, ktorí prijímajú sviatosť manželstva, navzájom si ju sami aj vysluhujú.

Je to z dôvodu, že podstatou sviatosti manželstva je výlučne manželská zmluva (vzájomný sľub). Jeden vysluhuje sviatosť druhému, kým druhý ju svojím súhlasom prijíma.

INÉ

Podmienky platnosti udelenia a prijatia sviatosti manželstva:

- ❖ obidvaja sú pokrstení *(alebo aspoň jeden)*
- ❖ majú úmysel manželský súhlas dať aj prijať
- ❖ nemajú rozlučujúce manželské prekážky
- ❖ zachovanie Cirkvou predpísanej formy *(pred zástupcom Cirkvi a dvomi svedkami)*
- ❖ že obidve strany poznajú a nevyklúčujú ciele a podstatné vlastnosti manželstva

Podstatné vlastnosti manželstva:

1. **Nerozlučiteľnosť** - manželský zväzok je celoživotné spoločenstvo muža a ženy.
2. **Jednota** - je vlastnosťou, ktorá spočíva v jednoženstve a jednomužstve.
Vernosť a jednotu si vyžaduje aj dobro detí.

Problémy nerozlučiteľnosti:

- ⇒ Sú situácie, v ktorých sa manželské spolužitie stáva z najrozličnejších dôvodov prakticky nemožným. V takýchto prípadoch ***cirkev pripúšťa fyzickú rozluku manželov*** a koniec spolužitia. Pred Bohom však neprestávajú byť manželmi = teda nemôžu uzavrieť nový manželský zväzok.
- ⇒ Dnes je veľký počet katolíkov, ***ktorí sa uchylujú k rozvodu*** podľa občianskych zákonov a civilne uzatvárajú nový zväzok. Cirkev je presvedčená, že nemôže uznať nový zväzok za platný, ak je platné prvé manželstvo. Ak sa rozvedení zosobášili civilne, nachádzajú sa v situácii, ktorá objektívne porušuje Boží zákon. Preto ***nemôžu pristupovať k prijímaniu Eucharistie***, kým táto situácia trvá.